

Nr 194.

Av herr Andersson, Verner, m. fl., om vissa åtgärder till höjande av den svenska äggproduktionen.

Den svenska äggproduktionen fick sitt stöd genom statsåtgärder som beslutades av 1934 års riksdag efter framställningar som från producentorganisationens sida gjorts till Kungl. Maj:t och som efter kungl. lantbruksstyrelsens förord upptagits i Kungl. Maj:ts propositioner nr 117 och 257. Stödåtgärderna inneburo att import kunde ske blott efter särskilt tillstånd och mot erläggande av särskild importavgift. Vidare skulle exportpriserna höjas genom pristillägg på högst 30 öre per kg. exporterade ägg. Medel härtill skulle av Kungl. Maj:t anvisas ur fonden för prisreglering på jordbrukets område. Bestämmandet av pristilläggets storlek uppdrogs åt arbetsutskottet inom Sveriges äggintressenters förening u. p. a. I detta arbetsutskott sitta två av föreningen valda och två av Kungl. Maj:t utsedda ledamöter, med utslagsröst för den av Kungl. Maj:t utsedde ordföranden.

Under år 1934 har äggpriset stigit till följd av ovannämnda statliga åtgärder jämte åtgärder för kvalitetsförbättring, reklam och tillförselreglering från producentorganisationens sida. Medelnoteringen för föreningsägg i södra Sverige uppgick år 1934 till i medeltal 98,6 öre mot 90,0 öre 1933. Då emellertid de statliga stödåtgärderna trädde i funktion först i mitten av maj månad 1934, ger medelnoteringen för hela år 1934 inte något fullt besked om de statliga åtgärdernas effekt. Medelnoteringen från stödåtgärdernas igångsättande till 1934 års slut ligger 17 öre högre än noteringen för samma veckor 1933. Fullt så hög är dock inte den verkliga prisförbättringen. Noteringen har — delvis på grund av att ett högre exportpristillägg utlovats mot villkor av högre notering — satts med något mindre marginal för omkostnader och frakter än vad tidigare varit fallet, och noteringen har vid vissa tillfällen blivit för hög, då exporttillägget inte alltid medfört den beräknade prishöjningen. Inom Svenska Ägghandlareförbundets förening u. p. a., som är det största företaget inom ägghandelns område och som har sin försäljning på olika marknader, har man från maj till årets slut 1934 kunnat avräkna med 15 öre högre pris än motsvarande tid år 1933. Den verkliga prisförbättringen torde därför ligga vid 15 öre per kg.

Avsikten med de statliga stödåtgärderna var givetvis inte endast att höja äggpriset, utan avsikten var att förbättra hönsskötselns ekonomi. Som ett lämpligt prisläge angavs av statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet ett pris som med ungefär 25 % understeg 1929 års pris. För att komma till ett prisläge 25 % under 1929 års priser har för de av stödåtgärderna berörda

veckorna behöfts en prisförbättring på 27 öre i stället för de uppnådda 15 örena. Inte heller har äggproduktionens ekonomi genom några produktionsfaktorers förbilligande förbättrats, utan tvärtom har stegringen av kraftfoderpriserna, som åstadkommits genom pålagda skatter och acciser, i stället ökat produktionskostnaderna. I runt tal torde foderprisen ha stigit med 3 öre per foderenhet. Detta betyder, att då ett höns, som värper 7 kg. ägg, behöver en fodermängd på cirka 40 fe., så har produktionskostnaden på hönssets årsproduktion stigit med 40×3 öre (= 1,20 kr.), men försäljningspriset har blott stigit med 7×15 öre (= 1,05 kr.) och den ekonomiska ställningen är alltså något försämrad. De statliga stödåtgärderna för äggproduktionen ha alltså knappast kunnat ge kompensation för den stegring i foderpriset, som åstadkommits för att stödja mjölkproduktionen. Någon behöfvlig förbättring av äggproduktionens ekonomiska villkor är ännu inte åvägabragt.

Främsta orsaken till att prisstegringen blivit för låg torde ligga i att exporttilläggen hållits i underkant. Många gånger ha de satts så lågt, att även med tilläggen inräknade ha de till England exporterade äggen betingat ett lägre pris, än vad den inhemska marknaden kunnat betala, och på så vis har man ej kunnat erhålla någon prisstegring med hjälp av exporttilläggen. En uppställning av jämförelse mellan pris i Stockholm och vid export på England ger följande resultat. Från det utvunna exportpriset har här dragits den ökade kostnad för emballage och sortering, som enligt noggranna beräkningar vid export belöper sig till 7,5 öre per kg., men har det utbetalda exporttillägget tillagts:

Vecka	Stockholms medelpris	Utvunnet netto vid exp. på England	Skillnad (högre exp.-pris)
25/5	89,6	83,9	minus 5,7 öre
1/6	92,7	93,3	plus 0,6 „
8/6	90,4	88,2	minus 2,2 „
15/6	85,3	87,7	plus 2,4 „
22/6	79,7	82,7	„ 3,0 „
29/6	78,6	85,1	„ 6,5 „
6/7	83,5	87,3	„ 3,8 „
13/7	88,0	87,8	minus 0,3 „
20/7	91,8	95,8	plus 4,0 „
27/7	99,7	110,1	„ 10,4 „
3/8	109,9	120,7	„ 10,8 „
10/8	122,7	133,5	„ 11,8 „
17/8	134,0	123,2	minus 10,8 „
24/8	129,3	118,7	„ 10,6 „
31/8	127,0	136,2	plus 9,2 „
7/9	129,5	136,5	„ 7,0 „
14/9	126,5	116,7	minus 10,2 „

Vecka	Stockholms medelpris	Utvunnet netto vid		Skillnad	
		exp. på England		(högre exp.-pris)	
21/9	124,2	128,4	plus	4,2	öre
28/9	131,0	137,1	„	6,1	„
5/10	146,7	145,1	minus	1,6	„
12/10	163,3	156,3	„	7,0	„
19/10	186,6	178,2	„	8,4	„
26/10	201,3	180,3	„	21,0	„
2/11	209,2	192,0	„	17,2	„
9/11	210,6	121,5 (småägg)	„	89,1	„
16/11	209,1	120,5 „	„	88,6	„
23/11	205,2	167,8	„	37,4	„
30/11	182,6	139,2	„	43,4	„
7/12	165,4	131,2	„	34,2	„
14/12	162,8	141,9	„	20,9	„
21/12	145,1	143,4	„	1,7	„

Åberopade tabell ger ett ganska förvirrande intryck, och det är omöjligt att ur densamma läsa ut, vilket prisläge, som eftersträvas. De upprepade gånger, som man trots möjlighet till högre pristilllägg och trots att det svenska äggpriset inte legat vid 25 % under 1929 års priser likväl låtit exportpriset ligga under hemmamarknadspriset, markera i varje fall en oförmåga eller bristande vilja att på ett rätt sätt effektuera statsmakternas vilja att förbättra äggproduktionens ekonomi. Det torde ur denna synpunkt kunna dras i tvivelsmål om det i fråga om stödåtgärderna för äggproduktionen improviserade tillvägagångssättet att bilda en intresseförening, åt vilken stödåtgärdernas effektivering överlätits, varit så lyckligt. En statlig nämnd i likhet med vad som inrättats för spannmål, mjölk och slaktdjur hade sannolikt varit lyckligare och från producentföreningarnas sida föreslogs också detta arrangemang. Det kan beräknas att en sådan statlig nämnd mera beredvilligt ställt sig statsmakternas önskemål till efterrättelse. Nu tycks ett konsumentintresse att hålla priserna nere i alltför hög grad ha dominerat.

I ett fåtal fall har exportprisläget varit sådant, att även användande av högsta möjliga tillägg på 30 öre inte skulle kunna föra upp exportäggens pris till en ur prisförbättringssynpunkt önskad nivå. Detta torde observeras som en påtaglig svaghet i nuvarande bestämmelser. Det må även erinras därom, att möjligheterna för höjning av kraftfoderpriserna inte äro uttömda med nuvarande accis och importavgift på 3 öre per kg. Kungl. Maj:t har frihet att sätta avgiften till 6 öre och i den så kallade smör- och margarinkommitténs betänkande föreslås en höjning till 8 öre per kg. Som varje höjning av kraftfoderpriset med cirka 1 öre fördyrar äggproduktionen med nära 6 öre per kg., kan lätt tänkas att en höjning av kraftfoderpriset för med sig behovet

av kraftigare stödåtgärder för äggpriserna. Det vore under sådana förhållanden olyckligt om maximeringen av exporttillägget stode kvar vid 30 öre. Vi föreslå därför att maximeringen borttages eller höjes till minst 50 öre, varvid riksdagens beslut i fråga om en sådan ändring jämväl bör förknippas med ett uttalande, att de avsedda stödåtgärderna böra på ett effektivare sätt verkställas, än vad hittills varit fallet.

I fråga om importen har därför gällande bestämmelser praktiskt taget avbrutit all import av färska ägg. Beträffande olika preparat av flytande ägg har dock importen under året fortsatt till följd av att från början inga som helst nya åtgärder vidtogos mot denna import, och när äntligen importavgiften bestämdes, sattes denna så lågt som till 15 öre per kg., medan de flytande äggens beskaffenhet närmast borde föranlett en högre importavgift än på färska ägg, då ett kilogram flytande ägg på grund av att skalet är borttaget ersätter mer än ett kilogram vanliga ägg. Då vi numera ha inhemsk produktion av flytande ägg och denna utan svårighet skulle kunna utökas att fylla det behov, som nu täckes genom importerad vara, förefaller det vara ganska omotiverat att åsätta de flytande äggen en annan importavgift än den, som gäller för färska ägg.

Importen av äggula och flytande äggvita har ökat i stället för att minska, sålunda var importen januari—november 1933 299,273 kg. mot 300,582 kg. samma tid 1934. November 1933 var samma import 32,155 kg. och samma månad 1934 34,661 kg. Uti ovan återopade proposition nr 257 säger departementschefen att "åtgärder för äggproduktionens stödjande torde i anslutning av vad som anförts beträffande kött och fläsk böra huvudsakligen inriktas på att undandraga den inhemska marknaden ett pristryckande överskott av ägg, vilket mål lämpligen torde nås genom export". Utskottet sade sig dela departementschefens uppfattning.

Man torde ha anledning framhålla det inkonsekventa i att medels exporttillägg stödja äggpriset och samtidigt importera rätt kraftigt i annan form av ägg. På detta sätt motarbetar ju staten sina egna åtgärder.

En annan åtgärd, vilken väsentligt skulle bidra till att stödja äggpriset, vore om producentorganisationerna hade möjlighet att belåna konserverade ägg i enlighet med de förslag som motionsvis framfördes vid 1934 års riksdag samt jämväl vid utskottsbehandlingen. Odiskutabelt föreligger här en parallell emellan belåning av ägg och spannmålsbelåning, som är jämförbar. I båda fallen gäller det att förhindra ett säsongmässigt uppträdande av alltför stora utbud av produkter och i båda fallen gäller, att en vanlig pantförskrivning är omöjlig att lägga såsom säkerhet, därför att den belånade varan måste skötas och tillses och nyckeln till förvaringsplatsen kan inte disponeras hos kreditgivaren. Rimligt vore att bestämmelserna angående belåning ändrades så att belåning vore möjlig på i konserveringslokaler och kylhus lagrade ägg.

Med stöd av det anförda få vi därför föreslå,

att riksdagen beslutade höja export- och importtillägget för ägg och flytande ägg och äggula till högst 50 öre per kilogram samt hos Kungl. Maj:t anhålla om förslag till belåningsmöjligheter å konserverade och lagrade ägg.

Stockholm den 23 januari 1935.

Verner Andersson.

John Gustavson.

And. Henriksson.
